

KIADÓ HIVATAL:

Szikes Antal könyvnyomdája, hova az előzetési pénzek, hirdetések és minden a kiadóhivatalt érdeklő közlemények küldendők.

Nyitott éven egy sor közlési díja 10 krajcár.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

SZARVAS VÁROS HIVATALOS LAPJA.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 5 frt. — kr.
Félre 2 frt. 50 kr.
Negyedévre 1 frt. 25 kr.

SZEKESZTŐSÉG:

Beliczey-ut 15. szám
hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza

Munkáskérdés és gazdatársadalom.

Most, hogy az aratás befejeződött, elérkezett az ideje annak, hogy a dolgok nyugodtabb mederbe kerülve, a gazdatársadalom komolyan gondoskodjék a módosítók felől, melyek az alföldi munkáskérdést alaposan megoldani képesek. Örömmel látjuk, hogy az érdekelt gazdatársadalom megmozdult már s igyekszik a kivezető utat megtalálni; éppen azért nem tartjuk fölöslegesnek a turkevei gazdasági egyesületnek Gajzágó István, Debreczeny András és Kenéz Zoltán által aláírt és a gazdaközönséghez intézett szövegét egész terjedelmében közölni.

Ezen szöveg tulajdonképpen konkrét javaslatokkal nem lép ugyan fel, de amennyiben első sorban is csak a gazdák figyelmét akarja felhívni és a gazdák közreműködését e téren biztosítani, az egész ország gazdaközönségének megszívlelésére alkalmas.

A szöveg a következő:

Az aratási sztrájk véstjós'ó vihara már-már elvonult s hogy nagyobb nyomokat nem hagyott, nem annyira a villámhárítóknak, a hatósági erélyes óvintézkedéseknek: mint inkább a gazda és munkás kölcsönös engedékenységének tulajdoníthatjuk.

A gazdaközönség erős megpróbáltatások közt is áldozatkészsége és méltányossága, munkásainak munkaszeretete s a szokotthoz ragasz-

kodás nem engedte pusztulni az Isten áldását, az ideai termést, szóval arattunk ismét az áldott, szeretett földön.

Az elemi csapásokban is egy felsőbb hatalom intő kezét látjuk megnyilatkozni s a csapások közelebb hoznak a bajban bennünket, sőt kiegyenliti az ellentéteket azon tudat: hogy a munka adja meg, a mit a természet megtagad.

Most kaszapengés és génpzugás közt sem időnk, sem kedvünk nincs feltépni az alig hegedő sebeket, felizgatni a szenvedélyeket, annál kevésbé bölcsekedni a felett: hogy mik lettek volna a teendők a fenyegető szociális mozgalommal szemben. Hagyjuk ezt most; erre még ráérünk.

Ez azonban csak a pillanatnyi mult vesztélyéről áll.

Ám az észszava parancsolja, hogy vihar után használjuk fel a szélcsenget s árvízvesztély után erősítsük meg a védgátat és szorítsuk medrébe az áradatot.

E célzat vezethette bizonyára a Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyei gazdasági egyület, midőn folyó évi június hó 23-án tartott népes közgyűlésében az agrárszociális mozgalom ellensúlyozására nagyszabású gazdatársadalmi mozgalom megindítását mondta ki és emlékiratban fejezte ki azon alapelveket és irányzatokat, melyek szerint egyöntetű és terv-

szerű tevékenységre szólítja fel a törvényhatóságot, erkölcsi testületeket s a társadalmat

Lesz alkalom, mielőtt fogantatás végett az emlékirat illetékes helyre felterjesztetnék, éppen a gazdasági együletben okulva az ideai tapasztalatokon, hozzászólni a nagy gazdaközönségnek a tervezett mozgalomhoz, s megalkotni az egészséges közvéleményt.

Mig ez ügy, ekképpen forásban van, e természetes folyamat útján akarjuk egyengetni az által, hogy amit egyes gazda mostani bajai közt nem tehet, nyomon kísérjük minden mozzanatát ez ügynek, ami a szakirodalom és a szakegyetek kiváló feladata s ezuttal is felhívni gazdaközönségünk figyelmét s rámutatni a további teendőkre.

Célzatunk, mintegy tolmácsai lenni és közbenjáróként szerepelni a gazdaközönség és munkásosztály közt, s így az emlékirat hatásának útját előre is egyengetni, azt a gyakorlati életre nézve közhasznú alkotássá áthasonítani.

Bár az emlékirat a maga egészében még nem kész mű és így nem tartozik nagy nyilvánosság elé, mégis nem vélünk indiskrétiót elkövetni, midőn arra eleve felhívjuk a tisztelt gazdatársak figyelmét.

Lássuk tehát az emlékiratot rövid kivonatban.

Az emlékirat bevezető szavai ezek: „Az agrárszociálizmus a legnagyobb csapás or-

TÁRCSA.

Véletlen hála.

Van nekem egy jó emberem sok ellenségem közt, a ki a legnagyobb hállával viseltetik irántam, csupa jót beszél rólam hátam mögött, a mi a ritkaságnál is nagyobb ritkaság. Pedig esküdözés nélkül is elhihetik ha mondom, hogy az ujjamat sem mozdítottam meg érte. Egyáltalában kevés esetet kivéve, a legrosszabb protektor lennék, ha nagy állásbeli ember lennék, s bizonyára az leszek, ha majd a szavamra adnak a nagy fejűek. Így azonban magamat sem tudom előre protegálni, annál kevésbé másokat. Különben is íróember ne protektoroskodjék. Rendesen nagyobb a szíve az egész embernél, a kit ajánlgat; úgy van mint az üzleti vállalkozással, ha nem is bukik bele, soha sincs annyi haszna rajta, mint annak a ki cirkulusait nem engedi a vér befolyása által zavartatni.

Egyszer-mászor én is felsültem már az ajánlattajaimmal megfogadtam tehát, hogy ezentul senkit sem ajánlgatok az ismerősöknek, ha csak nagyon nem érdemesek reá. Perszo a legközelebbi esetben megint érdemesektaláltam azt, a ki épen nem érdemes reá. Véletlenül megismerkedik az ember államtitkárokkal, főnökökkel, polgár mesterekkel, iskola igazgatókkal, bankpénztárnokokkal és végrehajtókkal; az ismeretség (talán a két utóbbit kivéve) csak annyira terjed, hogy az ember köszön nekik az utcán vagy nyilvános helyen, s ők eltölgadják: de a protekcióra szoruló törekvő emberek egy kalap mozdulatból, a köszöntést elfogadónak szem hunyorításából kiszimatolják az ismeretség közelségének fokát a nem mulasztják el adandó alkalommal a köszöntés kikérését, néhány évtizedre járó hállának bizto-

sított felajánlása mellett. Néha azonban ez a váltó is üresen prolongáltatik és legtöbbször a dubióznak közé kerül.)

Ez a jó emberem Duhaj Benedek, a kiről mesélni akarok egyik vidéki városban ismerkedtem meg velem egy ünnepély alkalmával, a hol a rendezőségnek füllajtára volt. Egészen megelégedtem róla midőn egyszer csak elém toppan a fővárosban. Elmondja hogy otthon sehogy sem jut előre nyomoruságos napi díjon tengődik a városkapitányi irodában, pedig többre volna képes és a fővárosban megtalálná működésének a kellő tét: segítsen be valami hivatalba.

— De hát itt hogyan él meg barátom, ha a vidéki városban nem futotta ki a jövedelme? Itt nem is kezdheti, mindjárt a magasabb fajú koplaláson, a díjnokságon, hanem helyrajzi ismereteket kell szereznie a mire rá is ér hónapokon átartó csavargása alatt. Végre bejut valahová titkos díjnok gyakornoknak, a kit egy irnok fogad maga mellé a mikor ki szeretne szökni egy gyalogsáttára a zöldbe ez azután alkalom adtán be protegálja a hivatal főnöknek ingyenes díjnoknak, de ezalatt és ezután még mindig a készből él . . .

Mennyi az a kész?

— Nem értem, kérem.

— Hozott e magával sok pénzt?

— Hiszen kérem, ki van adva a kis örökségem

árendába kapok abból kétszáz forintot.

— Szerencsétlen! Es ön ide jön díjnokoskodni, a legjobb esetben kap ön háromszáz forintot! Siessen haza, dobja ki az árendást, szántson-vessen, kapáljon maga, lesz legalább is négyszáz forintja, ha a bérlő kétszázát képes fizetni, kap lakást hatvan forintért — független szabad ur, nem a penna rabszolgája, nem penészesedik és soványodik papírra a sok akta közt . . .

— De mikor ön nem élhetek a vidéki levegőn, nekem a fővárosi levegő kell, kiáltott fel türelmetlenül Duhaj Benedek.

— És azt hiszi, meg él itt a levegőből?

Duhaj Benedek siralmas arcot vágott. Különben is jámbor teremés volt, épen nem a nevének illő természet.

Végre is megkellott ígérnem, hogy ne az én szivtelenségemen muljék esetleg egy ambiciozus lélek kétségbeesése meg kellett ígérnem, hogy protegálni fogom az ismerős főembereknél.

De ha azt hitte Benedek, hogy első gondom lesz a várost nyakamba venni s kilincsről kilincsere kinálni őt az irodákban alaposan csalódott. Bizony eszembe sem jutott, hogy eljárjak az érdekében. Nem érok én arra. Midőn az illető urak irodájukba járnak akkor én alszom, s mikor ők lefeküsznek, akkor kezdődik csak az én dolgom. Nem találkozzhatunk egy mással. Meggondolnám minek vegyek én magamra haragot? Akár dolgozik az a nagy ur irodájában, akár pedig henylve engedi át magát méltázásának: minden képen háborgatnám inkább nem is megyek el hozzája.

Duhaj Benedek azonban minden héten pontosan eljött, akár rapportra és számot adatott velem, vajjon jártam-e államtitkárnál, polgármesternél, kataszteri igazgatónál, posta főnököknél, a képviselőknél . . .

— Mindenütt jártam, feleltem.

Hogy mikor azt nem mondtam meg. Jártam jártam valamikor az bizonyos.

És mivel néha megpillantott Benedek, hogy be-megyek a képviselőházba (a folyosóra diskurálni) a városházára (adóhalasztást kérni) meg volt győződve, hogy most az ő ügyében járok.

— Beadhatom a folyamodványomat? kérdé.

— Beadhatja barátom. Ha nem is használ előszörre, hát csak adja be.

És ő hála kalapemeléssel, a kinevezetés boldogító reményével ment odább. Folyanodott derüre, borura

szágukra,* melyet felfogni elhárítani az összes tényezőknél minden eszközöket felhasználva, nagy, nehéz, de hazafias feladata.

E tényezőkre mutat rá az emlékirat első sorban főleg három irányban; ezek: 1. A törvényhozás. 2. A törvényhatóságok. 3. Az erkölcsi testületek és a gazdatársadalom.

E három faktor egyöntetű és czéltudatos terv szerint fogjon a bajok orvoslásához, a törvényhozás tegye meg mindazt, mit felsőbb beavatkozással, czélszerű törvények alkotásával lehet és kell, másrészt e törvények hatása alatt a törvényhatóság, mint végrehajtó közeg tegye meg praeventív és állandó intézkedéseit, alkosson a munka, birtok és vagyon jogos védelmére rendkívüli rendszabályokat, s közbenjáróként szerepeljen a gazdaközönség és társadalomnál, s így végül maga a társadalom eddigi mulasztásait is helyrehozva, vegye át ez ügynél a vezérszerepet, s működését a másik két faktor fogja hatványozni.

Hogy mi módon történhetik mindez, ezt ösmertetni a bajok okait feltárva, az orvoslási módokat megjelölni: az emlékiratban tüzetesen vannak kimutatva.

A kiindulási pont, hogy külön választandó az agrárszociálizmus és külön az igazi munkás kérdés.

Az emlékirat az agrárszociálizmus elől kitérni, vagy azt megkerülni látszik, mert nem csak jogosságát tagadja, de ellene minden törvényes eszközzel támadólag kíván fellépni, sőt mint ilyennek az alföldön a munkásnép közt való elharapódzását is kétségbevonja: ezt tisztán az internacionális liga apostolainak és a társadalmi rend ellen izgató sajtó által importált, de józan népünknek meg nem honosítható tévtannak bélyegzi.

Ellentétben ezzel, elismeri, hogy van igenis munkáskérdés, munkásbajok ország-szerte, épp úgy, mint gazdasági válság. Ezen segíteni s ezt védelmébe venni a három faktor közös feladata.

De bármelyik nézetet igazolná a jövő: nekünk gazdáknak, a kiből a nagy hitel, az állami közvetett adók özöne és maga a munkásosztály is táplálkozik, mindenestre tisztán kell látnunk a bajt s felkutatni igaz óvszerét;

de ezen sokféle támadások között a magunk létének megtartásával — ami nekünk is életkérdésünk — s hogy azt biztosítva lássuk, ha majd ivadékaiknak tovább adjuk.

A bajok általános okaira így rámutatva, a tüneteket részletesen ismertetve, s a betegségét nevével nevezve, áttér az emlék irat az orvoslási módokra s ezt négy irányban hosszasan és tüzetesen tárja fel, s itt az első szót a megyei Gazdasági Egyletnek adja át, melynek előadója kész javaslattal áll elő:

1. A gazdasági válságot látjuk itt erős vonásokban, mit előidézték régebben a gyapjubőzőnlése, később a buzabehozatal, s az árak rohamos hanyatlása egyéb terményekben is az olcsó szállítás és a vámtételek miatt. Ellen-szerű a változatos termelést és a belterjes dazdálkodást ajánlották, mely hogy az alföldön mennyire nem vált be, mindnyájan tudjuk. Később a válság általános lett, előidézte a filloxera, az elemi csapások, járvány, másrészt a közterhek emelkedése, drágább munkáltatás és életmód stb.

Ez tette jogosulttá az agrárizmust s ezeken kell első sorban segíteni, mert a helyzet még rosszabb is lehet. E nyomott helyzetet megérezte a munkás keresete is, mert ez ma csak 200 frtra száll le évente, holott a közterhek szaporodnak s apró bajok nagy hátrányok pl.: sertésvész, közlegetők elvesztése s az aprójoszágtartás elejtése. Ezenkívül hiányzik nálunk a téli kereset, nincsenek humanus intézkedések keresetképtelenség esetén s a cseléd-és munkástörvény is hiányos.

Nem jó helyen zörget tehát a munkás az ügy is sanyargatott gazdánál, ebből ki kell első sorban gyógyítani s aztán segíteni. Ehhez több mód kínálkozik.

2. A tőke és hitel a szegény nép kezében kétélű fegyver lehet, uzsorára vagy könnyelmű költsékesre vezethet. A birtokososztály érdekeit a nagy pénzüntézetek lennének hivatva kielégíteni, de hiányos a földhitelintézet és a három legnagyobb pénzüntézet szervezete, mert kiválóan a nagy birtokos osztály és a tőkepénzesek szolgálatában áll. Előadó szerint a középosztályt, melynek kiváló hivatása van a társadalmi összhangnál, védeni szükséges. Másodsorban a

parasztgazdaosztály, melyhez tartozoznak a kisgazdák is, volnának a mainál olcsóbb pénzzel ellátandók s ezt a helyesen megalakuló hitel-szövetkezetek által tartja célravezetőnek. A telepítést, miután az feltételekhez van követ, ami viszonyaink közt e helyen nem tartja célravezetőnek. Közvetett hatásként a szövetkezeti eszmének felhozza a takarékosági ösztön ébresztését, erkölcsi motívumokat.

3. A társadalomnak jut aztán harmad-sorban a feladat, következő intézkedéseket megtenni: 1. Munkásbiztosítás baleset ellen, állami kezelésben. 2. Dologidőt télen át is kiterjeszteni. 3. Gazd. és háziipar meghonosítása. Kósárfonás stb. 4. Kendertermelés felkarolása. 5. Selyemtényésztés. 6. Méhészet. 7. Humanus intézmények. Békéltető és tanácsadó-bizottság felállítása községenként. 8. Cselédek és munkások jutalmazása és erkölcsi hatás. 9. Aratási szerződés hatóság előtt bizonyos időben kötetendő s nyilván tartandó. 10. Szegényügy rendezése, szegény-alap felállítása. 11. Állami és hatósági munkálatok, lehetőleg munkaszünetben.

4. Törvényhozási és hatósági intézkedések:

1. Cseléd-törvény revíziója. Cselégnyugdíj. Cselédlakások, tanyai iskolák stb. 2. Munkás-törvény. 3. Állami támogatás a munkáshelyzet javításánál. 4. Kisgazdák és munkások adómentessége és adóelengedése. 5. A közigazgatás reformjánál gazdasági előadók alkalmazása. 6. Gyülekezési jog szabályozása. 7. Sajtóügy. 8. Közigazgatás reformja. 9. Iskolák szaporítása és vallás erkölcs oktatás.

Az emlékirat szerzőinek méltán szavazunk köszönetet és elismerést, méltán szavazhat a munkás osztály is, mert érdekeit melegen pártogásába veszik

Mégis nem hallgathatjuk el azon aggáyaikat, hogy bár a kezdeményezők egyénisége biztosítéka részben a sikernek, mégis az emlék irat mindaddig akadémikus értékű javaslat marad, míg azt a gazdaközönség, társadalom és törvényhozás nem fogadatosítja, magáévá nem teszi.

A mi egyéni állapotunk, sajátos helyi viszonyainknál fogva az alföldön eltér ugyan alapjában az emlékirattól, mely azt agrárszociálizmust nem ösmeri el, vagy az megkerülni látszik s egyszerűen alföldi munkáskérdésnek nevezi.

Mi már a bajt a nemzetközi szociálista liga apostolai által szítva s az igazgató röpiratok által terjesztve, nem tudjuk eredetétől fogva (mely gunyja a sornak éppen Békésmegyében ütötte fel fejét) másként nevezni, mint „paraszt szociálizmus.”

Hosszas volna indokolni sajátos álláspontunkat e helyen, visszapillantva annak járvány-szerű terjedésére, de lesz még alkalmunk kifejtteni most csak azt még, hogy a végső megoldásra nézve is más következtetésre kell jutnunk: mert mi nem tagadjuk az agrárszociálizmust, tartunk is tőle, de meg nem ijedünk, mert nem látjuk a talajt nálunk alkalmasnak s azt hisszük, hogy ha nem is önmagától mulik el, mégis egészséges viszonyokat teremtve, meg előző azt.

Nézetünk szerint önmagunkban kell keresnünk az erőt s még e bajt hasznunkra is fordíthatjuk, mert ha a gazd. válság idején sem sikerült a gazdaközönséget öntudatra ébreszteni, felrázza talán álmából s egyesíti a szociálizmus fenyegető veszélye.

De ne keressük most az ellentéteket éppen ma, mert meggyőződésünk, hogy itt a gazdaközönség összetartására van szükség; meghajlunk mi is az emlékirat hazafias célzatai előtt s a végcél egyesítsen bennünket, mely vármegyénk gazdasági és társadalmi jóléte!

mindentéle köz- és magánhivatalhoz, színházhoz, magánokhoz. Egész nap sem tett egyebet, mint folyamodványokat firkált s az örökség — bérletéből kapott pénznek negyedrésze már elment bélyegre.

Egyszer találkoztam egy vállalkozó gyárossal, aki több rendbeli bizottsági tag közmunkatáncs tagja, pénztárnok valamelyik nagy pénzüntézetnél és a jó ég tudja, hány helyen van más hivatalos funkciója.

Benedek úr megpillant s nagyot köszön.

— Ki ez a furesa ember? kérde tőlem a sokhivatalú úr.

— Bizony furesa egy ember mondám. A hivatalt hajhász nagyzás áldozatja. Nincs fórum, ahol ne ajánlkozott volna, s mindig azt hiszi rólam, hogy nekem nincs egyéb dolgom, mint az ő ügyében járni-kelni.

— Hogy hívják!

Megmondtam a nevét. Ezzel elváltunk.

Pár nap múlva már a gyáros asztalán is volt egy folyamodvány, aláírva kacskaringós, széles betűkkel a Duhaj Benedek neve. A gyárosnak délután valami bizottsági ülése van, ott megint tárgyalják Duhaj Benedek kérvényét, hogy a takarékpénztárhoz, ott a titkár éppen akkor vöröskréta — Duhaj Benedek visszautasított kérvényét.

Mindig és mindenütt Duhaj Benedek.

Mikor ismét egy más bankba ment, ott megint Duhaj Benedek kérvényét találta.

— Ugyan neveztek ki már valaminek! mondá az igazgatónak elkeseredetten.

Vörösbé játszott a szeme az örökös Duhaj — névtől.

És Duhaj Benedeket kinevezték hatszáz forintra. A titkár nem mulasztotta azt is közölni vele, hogy ez kinek az ajánlatára történt. Pedig debogy ajánlotta őt a gyáros, bosszankodásában szalasztotta ki a száján azt a mondást, hogy neveztek már ki ne alkalmatlantok-jék neki ez a név minden hivatalban.

Duhaj Benedek most szentül meg van győződve, hogy a gyárosnak senki más nem ajánlhatta, mint én mert látott vele.

Boldogak az igaz hitűek! Es boldogok azok, akik ilyen könnyen juthatnak a hálához, melyet máskor sok utánjárással sem biztosíthatnak maguknak.

Sziklay János.

Janó.

Leitta a Janó magát,
S a sárban hentereg
Körülötte összegyűl s nevet
A sok pajkos gyerek.

— Szegény Janót, sajnálja őt
Egy jó szívű anyó.
— Sag vonám így, mindög
Sag így!
Szól rá szegény Janó.

Pajkos

— **Katonai lóvásárok a megyében.** A földművelésügyi miniszterium közléte a folyó év őszén megtartandó katonai lóvásárok jegyzékét. A hirdetmény szerint vármegyénkben ez évben négy helyen fog a vásárlás megtörténni és pedig Szarvason szeptember 13-án, Orosházán szeptember 20-án, Csabán szeptember 22-én és Füzes-Gyarmaton október 4-én. A vásárok célja az, hogy a hadsereg részére a tényésztöktől közvetlen nélkül vétessenek meg a lovak, azért figyelmeztetjük lötenyésztő gazdáinkat, hogy teljes bizalommal vezessék a katonai bizottság elé alkalmas lovaikat, miután minden esetre jobb árat kaphatnak értük közvetlen eladás útján, mintha közvetítők útján juttatják a hadsereghez. Alkalmas minden 3—7 éves legalább 15 markos (158 cm.) magas, szilárd testalkatu, jó mozgást és kitarást ígéro, hibátlan és tulságosan ki nem használt ló. Az elővezetés helye minden községben meg-tudható.

Vajha minden gazdában tudnánk azon meggyőződést kelteni, hogy itt nagy gazdasági és társadalmi átalakulás előtt állunk s amit megtudtak tenni őseink 48-ban, a jobbágyságot felszabadítva s így jogokban részesíteni önmegtagadás árán, tegye meg a birtokos osztály ma azt, ami kötelessége a második ezredév küszöbén: tegye a munkásosztályt a föld és tőkejövödelmének részessévé.

Távol legyen tőlünk, itt örök bérlésre vagy földosztásra gondolni, mert mi nem a munkásokból akarunk gazdát; hanem a gazdából emberséges vagyont a szó nemes értelmében, amelynek a magyar gazdák voltak mindenkor: mert erre meg fog érni a kor.

Most a második ezredév küszöbén ezt a haza jóléte s jövőnk kívánja, hogy elmondhassuk: mezőgazdaságunk nem volt, hanem lesz!

Hivatalos közlemény.

Rendelet.

A szarvasi járási Tekintetes Főszolgabíró úr a kerékpározásra vonatkozó következő rendeletet adta ki, amely a közhírré tettétől számított 8 nap eltelté után lép hatályba.

1. A Beliczey és Deák Ferenc utcákon a gyalogjárdán kerékpározni minden időben tilos, amennyiben ezen utcákon kikövezett kocsút van, amely a kerékpározásra rossz idő esetén is épen oly alkalmas mint a gyalogjáró.

A többi utcákban a lépésben menő ember haladását felül nem mutó gyorsasággal a gyalogjárón kerékpározni csakis abban az esetben szabad, ha a kocsitól való haladást annak roszszasága lehetetlenné teszi.

2. Tilos a kerékpározás kedden és pénteken a hetipiac tartama alatt vagyis reggeli 5 óráig délelőtt 11 óráig a Kossuth-téren, s a Beliczey és Kossuth utcáknak a Kossuth-téren átmenő részein, valamint az Árpád-közön, miután a piac alkalmával e téren úgy a kocsi, mint a személy forgalom igen nagy.

3. Tilos a kerékpározás szombaton és vasárnap délután 4 óráig esti 7 óráig a következő utcákon: u. m. a Beliczey, Kossuth-Deák Ferenc-, Szt. István-, Bathyányi- és Rákóczy utcákon, mint a melyeken ez időben a tanyákról jövő és a tanyákra kimenő igen sok kocsi közlekedik s előfordulhat, hogy a kerékpártól ijedező lovak a kocsit elragadva, végzetessé válható baleseteket idézhetnek elő.

4. Tilos végül a kerékpározás vasárnap délután 6 óráig a népkertben, minthogy ekkor a kert sétáló közönséggel van tele s így különösen a fordulónál igen könnyen összeütközések és elgázolások fordulhatnak elő.

5. Ezen a közönség érdekében kiadott s a kerékpározást korlátozó rendelkezések ellen vétők a hivatkozott miniszteri rendelet 18 §-a alapján 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig 8 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak sújlatni

Szarvas, 1897. augusztus 5-én.

KRCSMÁRIK, s. k. főszolgabíró.

Ujdonságok.

— **Templom ünnep.** A szarvasi rom. kath. templomnak búcsú ünnepe f. hó 15-én azaz vasárnap fog megtartatni. Minthogy a kath. egyháznak ekkor kettős ünnepe leendő, ez alkalommal az isteni tiszteletet Grócz Béla endrői prépost fogja nagy papi segédlettel végezni, a szent beszédet pedig Dunay Alajos sz. andrási plébános fogja tartani.

— **Üresedés.** Polgári leányiskola tantszabályzatában változás történik, amennyiben D u o v s z k y Mariska polgári leányiskolánk jelesen képzett tanítónőjét a vallás és közoktatási miniszter a kolozsvári állami leányiskolához nevezte ki. Sajnáljuk távozását annál is inkább mert társadalmunkban kedves egyéniség volt s hivatását odaadon töltötte be. Az új otthonában sok szerencsét kívánunk.

— **Tanítói értekezlet.** A helybeli ág. hitv. ev. egyház tanítói kara Nagys. Haviár Dániel egyházi felügyelő s Áchim Ádám ig. lelkész iker elnöksége mellett múlt héten értekezletet tartott, melyen több lényeges ügy lett elintézve. A tanítói kar legközelebb tartandó

esperességi gyűlésre képviselőjével Moravcsik Józsefet kérte fel. Az egyházkerületi gyűlésre küldendő képviselőit illetőleg Lang Gusztáv csabai s Szalai József bánfalvi tanítókra adta szavazatát. Az egész várost újból felosztotta temetési kerületekre s a temetések végzésére a magyartannyelvű iskolák tanítóit is bevonattak. A tanterv úgy a belső mint külső iskolákra megállapított. A tanítói kar az egyháznak ama felhívására, hogy nem volna-e minden egyházi hivatalnok hajlandó ternyekben adott fizetését pénzértékben felvenni, kijelentette, hogy a buza köblét nyolcz forintba számítva enged az egyház óhajának. Ezekon kívül még több kisebb ügy is nyert elintézést.

— **Meghívó.** Alulírott egyházmegyei elnökség ezennel hivatalos tisztelettel tudatja, hogy a békési ág. hitv. ev. egyházmegye f. évi aug. 31-én Kondoroson rendezett közgyűlést tart s erre az egyházmegyei közgyűlés hivatalbeli és választott tagjait, az egyházközösségeket s a hitrokonokat tisztelettel meghívja. A közgyűlés d. e. 9 órákor kezdődik, a gyámintézet-i istentisztelet bevégezése után. Aug. 30-án d. e. 8 órákor az iskolaszék tart ülést, d. u. 6 órákor előértekezlet. A közgyűlés főbb tárgyai: 1. A felügyelő megnyitja a közgyűlést. 2. Megalakulás; igazolás. 3. Az esperes jelentése; ezzel kapcsolatos ügyek. 4. Bizottságok kiküldése: költségvetés, gyámintézet, hiványok, kérvények ügyében. 5. A szarvasi főgymnásium felügyelő bizottságának jelentései. 6. Az egyházmegyei iskolaszék jelentése. 7. Az egyházmegyei számvizsgáló bizottság jelentései. 8. Kerületi költségvetés. 9. A segélyegylet és számvizsgáló bizottság jelentései. 10. Jelentés a közpénztárról. 11. Bizottságok jelentései. 12. Gyámintézet jelentései. 13. Szabályrendeletkészítő bizottság jelentése. 14. Teológiai intézetünk egyesítése. 15. Vegyesek. 16. Netáni indíványok; ezek legalább öt nappal a gyűlés előtt adandók be az elnökségnek. 17. A kerületi gyűlésre küldöttek választása. 18. Hitelesítők. Szarvas, 1897. július 30. — Orosháza, 1897. július 28. Haviár Dániel, egyházm. felügyelő. Veres József, esperes.

— **Visszautasítják mindenütt.** A községi orvosok javadalmazása tekintetében készült szabályrendeletet a községek sorra visszautasítják. Orosházán kívül legutóbb Csaba és Gyoma képviselőtestületei tagadták meg a szabályrendeletet. Nem is csoda, a tervezet olyan visszaszárítandókat tartalmaz, melyeket legjobb akarat mellett is lehetetlen elfogadni.

— **Egy millió forint.** A Szarvasi Takarékpénztárnál elhelyezve levő takarékbetétek összege — értesülésünk szerint — az egy millió forintot már meghaladta, és ami még emellett igen fontos, a kölcsönüzletek és az évi nyereség nagymértvű emelkedése mondhatni állandó mérveket öltött.

— **Egyházi adó.** Mint értesülünk a helybeli ág. ev. egyház igazgató bizottsága új egyházi adókules megalapításán fáradozik. A gazdasági bizottság ez ügyben már értekezletet is tartott s a mostani párbér és földadó helyett a zsinati törvények értelmében személyes járandóság s az egyenes államiadó után obajtja kivetni az egyházi adót. Ez ügyben először a presbitérium s azután generalis gyűlés fog dönteni, mi úgy vagyunk meggyőződve, hogy ez alapon kivetett adó igazságosabb lesz a múltban használt adókivetésnél.

— **Pályázati értesítés.** A békésmezei földmives iskola hallgatói részére a békésmezei gazdasági egyület két, egyenként 120 forintos, valamint a békésmezei gazdasági egyület elnöke, méltóságos Beliczey István ur egy 120 forintos alapítványára pályázat nyitott békésmezei oly ifjak részére, kik a földmives iskolába felvételt óhajtanak. Felvételi feltételek: 1. Betöltött 16 éves kor. 2. Egészséges testalkat. 3. A négy elemi iskola sikeres bevégezése. 4. Fedhetlen erkölcsi viselet. 5. Annak igazolása, hogy az illető védhímlővel beoltott. 6. Szülői vagy gyámi nyilatkozat, mely szerint a növendék az ő akaratukkal lép az iskolába s hogy kötelezik magukat vele a két éves tanfolyamot teljesen bevégezten. Ezen feltételek közlése után felhívának mindazon szülők és gyámok, kik gyermeküket vagy gyámoltjukat a békésmezei földmives iskolába az 1897/98 és 1898/99. tanévekre beadni, illetve az ösztöndíjak valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy a felvételi feltételekhez képest felszerelt kérvényüket folyó évi augusztus hó 20-ig a békésmezei gazdasági egyesület elnökségéhez küldjék be. Az iskola szervezetére vonatkozó egyéb adatokra nézve a gazdasági egyület titkára, vagy a községi előjárók készséggel nyújtanak felvilágosítást. B. Csabán, 1897. július 31. Az elnökség megbízásából: Zlinszky István, együleti titkár.

— **Békés vármegyében** az autonómiai választások mindenütt befejeztettek. Az országos autonómiai kongresszusra küldendő képviselőül gróf. Weinkheim Géza választott meg. Ezen alkalomból f. hó 5-én Grócz Béla endrői prépost, Knye Antal békési esperes, Szirmay L. Árpád szarvasi és Gróh Ferenc gyulai plébánosok megjelentek Gerlán a népszerű gróf üdvözlésére. A fényes ebédnél Knye Antal békési esperes tolmácsolta

a békésmezei klerus és hívek bizalmát, mire a gróf igen szép válaszában nyújtá bizonyítékát a szerencsés választásnak.

— **A hatóság figyelmébe.** A sorsévszész oly rémű letbe hozta a kisebb hízalókat, hogy hízott disznóikon minden áron tudni óhajtanak. Ezen körülményt a hentesek felhasználva alig adnak a hízott sertésekért 28 krajczárt is különként, ők pedig nagy kegyesen a fogyasztóknak a húst 48 krajczérért a zsiradékot pedig 64 krt. adogatják. Hát ez nem jól van így, erre felhívjuk a hatóság figyelmét, hogy ezen visszás állapotot a törvények korlátain belül rendezze, mert nem járja, hogy a hentesek úgy az eladókat mint a fogyasztókat a maguk zsebének megtöltésére kizsákmányolják. Biztos tudomásunk van arról, hogy a hentesek a disznóvészben szenvedő sertéseket — melyet nagyon is olcsó áron vesznek meg minden nehézség nélkül kimeríthetnek, telát kell hogy ők is engedjenek a 48-ból.

— **Tűz Halászelken.** Dr. Lengyel Sándor halászelki birtokán folyó hó 1-én egy asztag buza eléget. A kár mintegy 3000 frt. A leégett asztag az első magyar ált. biztosító társulatnál volt biztosítva. A tűz következtetésének oka valószínűleg a cséplőgépből kiszálló szikra volt.

— **Isteni tisztelet az ág. ev. templomokban.** Amint tudjuk az ág. ev. templomokban felváltva tartatik a magyar és tót istentisztelet. Ez intézkedést — amint hirtük, — úgy játsza ki a nép, hogy mikor az új templomba van a magyar istentisztelet, a nép zöme a régi templomba özőnlük a tót istentisztelet hallgatására; viszont mikor az öreg templom falai közt hirdetik Isten igéit magyarul, akkor az öreg templom marad üresen. Ha ez tényállás, akkor sajnálatunknak adunk kifejezést, hogy a magyar nyelvet jól beszélő és értő nép még most is annyira idegenkedik az édes hazai nyelvtől. Valjon hol van a hiba? Bizonyára nem a népen mulik.

— **Öngyilkosság.** Erdai Lidia 16 éves eseléd leány öngyilkossági szándékból a Körösbe ugrott. Tetének oka ismeretlen.

— **Az orvos-rendőrség figyelmébe** ajánljuk azon egészség elleni visszaéléseket, melyek a nyári heti piacok alkalmával úgy némely tápszerek, mint a csemegégyümölcsfélék árusításánál tapasztalunk. Hogy figyelemzetésünknek alapja legyen, utalunk mindjárt a sültlen és kidolgozatlan drága kenyerekre, a poshadt tejkészítményekre, romlott tojásokra; de főképp azon sok éretlen gyümölcsre, amely mikor a természet idő előtt kerül a piacra és különösen a szegény tudatlan nép vásárolja össze eledelül. Azt hisszük a közegészségügyének teszünk szolgálatot, midőn a fent elsorolt árucikkneknek eldobzását, illetve árusításának megtiltását az orvos-rendőrség figyelmébe ajánljuk!

— **Csak tót kakast nemzenek a tót kakasok.** Millenáris évünk legszebb emlék művén, az új templom karesu tornyának góthikus stíliu bakterlakából éjjelenként kísérteties egyhangussággal hangzanak le a tót kakasnak (álías bakternek) órákat hirdető keserves dái. Igen jó néven vennők a templom fentartó hitközségtől, ha legalább millenáris évünk e diszes épületéről magyar szövegű dallamokkal hirdettetné a torony éjjeli rikkantója által, hogy: az álmos totocskák kának hányat ütött már az óra?

— **Gróf Csáky utca kikövezése.** A képviselőtestület egy régebbi határozata értelmében a községi előjáróság kérvényezte a keresk. miniszternél a Gróf Csáky Albin utcának államköltségen való kiköveztetését. Ezen kérelemre a miniszter a napokban küldte le válaszáat, melyben kijelenti, hogy nincs abban a helyzetben a kért utcát államköltségen kiköveztesse.

— **Hasznos és szép lenne** ha a város úgy? a belső piacát, mint a külső baromvásár-terét alkalmas lombos fákkal kiültetné. Hasznos lenne azért, mert a nap heve, eső és hideg szelek ellen hathatósan védelmezné a város közönséget és a felhajtott állatokat. Másrészt a város lakóinak is kellemes sétatorul szolgálna, sőt mint erdőszeg egészségügyi szempontból is előnyös volna. Minthogy pedig a városnak ez többé, mint munka díjába nem kerül: melegen ajánljuk megvalósításra!

— **Kutya világ.** Több oldalról vesszük a panaszt, hogy a megadóztatott kutyákat a peczerek haszonlesésből a házak küszöbéről fogdoszák össze, csak azért, hogy minden elfogott kutyának gazdáját 50 krig megsarcsozzák. Ezen visszás állapotot ajánljuk az illetékes hatóság figyelmébe, s kérjük szigorú intézkedését a peczerek ezen tulkapásai ellen.

— **A vasuti díjszabás reformja.** A kereskedelmi miniszteriumban serényen folynak a vasuti díjszabás reformálása körül való munkálatok. A miniszteriumban azokat az elveket, a melyeken az új tarifa alapulni fog, titokban tartják, de annyi mégis kiszivárgott, hogy a mostani árudíjszabást gyökeresen meg akarják változtatni és hogy a reform alapjául szolgáló statisztikai adatok feldolgozását és a különféle számításokat már befejezték.

Színház.

E hó 14-től, midőn Thália immár „Árpád szaladabeli” templomának szárnyas ajtóit megnyitják, mi is fenti czím alatt megnyitjuk szezon” rovatunkat, hogy Makó Lajos elsőrangú szegedi színtársulatának működéséről őszinte véleményünket elmondjuk és az előleges színházi jelentésen jelzett nagyszámu ujdonságok értéke, minősége felől előzetesen is tájékozunk közönségünket.

A szegedi színtársulatot és derék igazgatóját különben igen jó hír előzte meg. Makó igazgatóról köztudomásu, hogy legnagyobb ambícióját és büszkeségét képezi a vidéki színészet legkiválóbb tagjainak összegyűjtése, és a színházak viszonyaival ismerősök állítása szerint az összes vidéki színtársulatok között első helyen áll ma a Makó Lajosé.

Örömmel regisztráljuk ezt, mert közönségünk elég hosszú idő óta kénytelen volt nélkülözni a szó igaz értelmében vett műélvezetet és nemes szórakozást, melyben f. hó 14-től kezdő kilátásunk van részesülni.

A szűkszavú előre kibocsátott színházi jelentés színteljesen és minden vásári reklám nélkül értesíti a közönséget az előadások megkezdésének napjáról, a társulat névsoráról és az előadandó darabokról, elhallgatva az egyes tagok szerepkörét is. Mi azonban tudjuk, hogy:

Réthy Laura a primadonna, aki gyönyörtől hangjával és nemcsak ének — de játékművészetével is az ország majd minden első színpadján nagy diadalokat aratott.

Szende Anna a coloratur énekesnő, a mely szerepkörben az első közé tartozik, de e mellett a legkiválóbb szubrette-énekesnő is. Eleven, temperamentumos. Bizonyára hamar kedvence lesz a közönségnek Szarvason is, mint volt Debrecenben, a honnan Makó társulatához szerződött.

Ráday Teréz énekesnő és társalgási színésznő. Cinos, fiatal külsővel és nem nagyterjedelmű, de szép hanggal csak nemrég hagyta el a színész iskolát, hogy a szegedi színtársulatnál kezdje meg aratni a babérokat.

Balogh Etel a drámai szende. Róla, azt hisszük, nem kell ismertetést adnunk. Hiszen ismeri és szereti őt közönségünk a multból. Ő nemcsak a társulatnak, de az egész vidéki színészetnek legpompásabb tagja, a drámai előadások éltető lelke, kinek sok szép alakítása él ma is a közönség emlékezetében.

Szilágyi Berta a drámai hősnő és tragika. Ő is kedvence a szegedi közönségnek. Művészi képességeivel, fejlődési alakjával és csengő organumával általános tetszés mellett reprezentálja a klasszikusok hatalmas alakjait.

Lászy Vilmosné az anyaszínésznő. A régebbi művészgárda jelesei közül való. Szerepkörében kitűnő. Nem sablonos, de jellemzően alakít, a mi anyaszínésznőknél ritkaság. Makótól sok direktortársa irigylí őt.

Tárnok Gizella a naiva. Szerepköre a leg-hálásabb, a így apró-cseprő kezdő színésznők is sikereket tudnak vele elérni, de ha a naivában csakugyan megvan az „isten szikra” és művésze a rutinnal is párosul, mint Tárnokynál, a vígjátékok és boházatok előadásaiiban igaz és nagy élvezetet talál a közönség.

Juhász Sándorné és Szakács Andorné a humor és jókedv női képviselői operetteben, boházatokban és színműben egyaránt. Ők a komikák. Mindkettőjüknek jó énekhangja és bő humora van s emellett társalgási szerepekben is kiváló produkálnak.

Pethes Imre szerelmes és boavivant. Nagy tehetségű színész, ki mindkét szerepkörben a legelső között áll.

Szakács Andor hősszerelmes és tragikus. Shakespeare műveinek erős interpretálója, a milyen ma már a vidéken ritka. A drámai előadások szakavatott, kitűnő rendezője.

Krémer Jenő komikus és operette bouffo. A nevető elem erős oszlopa minden váltójában. Jellemzőes alakításaival és hatalmas maszkaival is már képes a legderültebb hatást elérni.

Stoll Károly opera és operette tenor. Valóságos zenei kapacitás, a legképzettebb énekes a vidéken, a kinek kellemes tenorja énekművészetet párosul. De játéka és csinos megjelenése által is előnyösen válik ki a tenorénekesek egyhangu szürkeségéből. Nagy zenei tudással és ügyességgel ő rendezte az operetteket.

Szilágyi Dezső operette bouffo és komikus, a kinek pompás énekhangja van s aki a humornak szintén egyik kiváló képviselője a színpadon.

László Gyula a boavivant. A vígjátékok és finomabb boházatok egyik főalakja, csupa jókedv és vidámság, „állandó” tagja a szegedi színháznak, a honnan nem akarja elbocsátani az őt általánosan kedvelő közönség.

Sándor Emil drámai apa és jellemszínész. Ugyancsak a régi gárdából való jeles művész, aki

Szarvason már volt, játszott és meggyőzte a közönséget nagy tehetségéről.

Mezőy Péter, kedélyes apa és pedáns komikus. Nagy rutinnal bíró kitűnő művész, aki sok hálás szerepben fogja a közönség osztatlan tetszését kinyerni.

Réthy István naturburch, a kinek kellemes tenorhangja is van és aki sokoldalú hasznavehetősége által is kitűnteti magát.

Szándókosan hagyjuk az ismertetés legvégére, akit pedig legelső helyen kell megemlíteni, Makó Lajost, aki nemcsak a legjobb igazgató, de a legpompásabb művészek egyike is az országban. E mellett kiváló dramaturg és fordító. A „Szókimondó asszony ságot”, „Toskát”, „Thermidort” is ő fordította le részben Fáy Bélával, s ezeken kívül számtalan színművet és vígjátékot.

Ime, a bemutatása annak a jeles színtársulatnak, amely hat hétig lesz hivatva városunk közönségének megszerezni a legnemesebb szellemi táplálékot. Már most, ha hozzávesszük, hogy a társulatnak erős énekkara és jó zenekara van élén egy ambiciozus, kitűnő kármesterrel, és hogy nap nap mellett új darabok gondos előadásában lesz részünk gyönyörködni, biztosra vesszük, hogy városunk közönsége meg fogja ragadni az alkalmat, hogy tömeges látogatásával bobizonyítsa színpártoló hírét a szegedi társulat előtt is, melynek — hiszszük — nem lesz oka megbánni, hogy Szarvasra ellátogatott.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő

SZIKES ANTAL.

H I R E D T É S E K.

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint Pántlika és Görbe utca sarkán (Petyvan-féle házban) levő mészárszékemben naponként frissvágásu fiatal marhahus kapható.

Ki öja a leves húsnak 36 kr. a sütni való húsnak 40 kr.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve vagyok

teljes tisztelettel:

Cséke Gyula,
mészáros.

A borszéki borviz a savanyuvizek királya

Borszék

Gyógyfürdő Erdélyben Csikmegyében a fenyvesek hazájában.

Fürdőidény tartama június 15-től szeptember 15-ig. Utazás: Szász Régenig vasuton onnan a fürdő igazgatóság által szubvencionált gyorskocsikon. E gyorskocsikra előjegyzést tehetni **Miklós Görög** vállalkozóknál. Szász-Régen. Déli utirány: Brassó Csik-Szereda vasuton, onnan kocsin.

A borszéki borviz a savanyuvizek királya: megrendelhető Igazgatóságnál Borszék. Kapható mindenütt.

(Szarvason Kmetz Mihály, Nyácsik S. utóda és Harmati János uraknál.)

Fürdőre, borvizüzletre nézve minden felvilágosítással, prospektussal, árjegyzékkel szolgál a fürdő üzlet igazgatósága Borszék.

Posta. távirtda helyben.

Megrendelhető: Igazgatóság Borszék.

A világ minden tárlatán első kitüntetést nyert

Milliómilli nagy eredménnyel is kitüntetve

Leggyorsabb segély

székrekedési étvágytalanság gyomor-fájás és az ebből eredő bajok ellen a
Zenke Zoltán

BARÁTITAL

növényyszer gyomorlikőr készítménye
Használati könyvvel együtt mely számos köszönő levelet tartalmaz egy
üveg ára 40 és 80 kr.

Kapható minden fűszer-üzletben; továbbá a készítőnél utánvét mellett
H.-M.-Vásárhelyen.

Csak a „barát” védjeggyel ellátott valódi!
A nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi, valamint oszt. cs. ker. miniszter urak által hirdette s törvényesen bejegyezve.

Főraktár Szarvas és vidéke részére
Kmetz Mihály és Réthy Sándor urak üzleteikben.